

जाहिरातींचे दर.
खालील पत्त्यावर चौकशी
करावी
व्यवस्थापक, अर्थ,
'दुर्गाधिवास', पुणे ४

अर्थ

वर्गणीचे दर.
वार्षिक वर्गणी
रु ४
(रपाल इशिल माफ)
किरकोळ अकास
एक आणा

'अर्थ' एव प्रधान ' इति कौटिल्यः अर्थमूलौ धर्मकामाविति ।

—कौटिलीय अर्थशास्त्र

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे.

वर्ष ३

पुणे, बुधवार, तारीख १ डिसेंबर, १९३७

अंक ४७

UNEMPLOYMENT
NO MORE

अखिल हिंदुस्थानांत पहिल्या
प्रतीचें अत्यंत लोकप्रिय
झारापकर टेलरिंग
कॉलेज
आप्पा बळवंत चौक, पुणे २
[माहितीपत्रक मागवा]

— मन पसंत काम —
वक्तरीर-
पणाची] रिसकूड ब्रदर्स-टेलर्स [गॅरंटी
सदाशिव हौदानजिक, पुणे

K. K. & Co.
Photographic Dealers
POONA

व्ही. पी. वेडेकर आणि सन्स
यांचेकडील मसाले, लोणचें आणि पापड याचा आपले
जेवणात नेहमी उपयोग करा
पत्ता — मुगभाट, गिरगाव, मुंबई
पुणे एजंट. — इत्तात्रय नारायण हेजीव २०, शुक्रवार

अखेर त्याला आज
आढळून आलें कीं—

“कल्पतरु बॉर्ड” म्हणजे १३॥ रुपयाची एक-हत्ता
विमा-पॉलिसी-जास्तीत जास्त रुपयाची-किंवा ५०००
रुपयेपर्यंत जास्तीत जास्त बक्षिस मिळविण्याचें सुंदर
साधन आहे आणि नंतर त्यानें दुसरी बक्षिसवाटणी साधण्या-
करितां लगेच बॉर्ड विकत घेतला आपणहि आजच
आमचे स्पेशल एजंट्स मे. केळकर ब्रदर्स, पुणे व नाशिक,
श्री व्ही व्ही डाके, बी ए, एस टी सी पुणे, अगर
एजंट श्री वि पी पंडित, १२६ शुक्रवार पुणे, यांपैकी
कोणासहि भेटून आजच एक तरी बॉर्ड घ्या! ते आपणास
विम्याचीहि माहिती देताल

उंसाची नवी लागवड सुरू झाली.

—कार्यक्रम— } डिसेंबर १९३७ मशिनरीचा दुसरा हप्ता {
जानेवारी १९३८ मशिनरीचा तिसरा हप्ता { मुंबईस येणार.
फेब्रुवारी १९३८ मशिनरीचा शेवटचा हप्ता {

साखरेचे भाव वाढले त्या प्रमाणांत नफाही वाढणार.

शेअर आज घेऊन ठेवा, पुढें शेअरचे भाव वाढतील.

॥ विश्वासः फलदायकः ॥

सविस्तर माहिती व शेअर फॉर्मस खालील पत्त्यावर मिळतील.

दि बृहन्महाराष्ट्र शुगर सिंडिकेट लि., पुणे.

२५७ बुधवार पेठ, पुणे २.

विविध माहिती

मुंबई इलाख्यांतील मिठाचा खप

१९३६-३७ मध्ये मुंबई इलाख्यात एकूण ४० लक्ष, ८८ हजार मण मीठ खपलें इलाख्याची लोकसंख्या २ कोटी, ४४ लक्ष आहे, म्हणजे मिठाचा दर माणशी खप सुमारे ७ शेर झाला.

सर जगदीशचंद्र बोस ह्यांचे दातृत्व

विरुधात हिंदी शास्त्रज्ञ सर जगदीशचंद्र बोस हे गेल्या आठ-वह्यांत मरण पावले. त्यांच्या वार्षिक ५० हजाराच्या उत्पन्नापैकी ४० हजार रुपये ते शास्त्रीय संशोधनासाठी व शिक्षणासाठी बाजूस काढून ठेवीत असत. त्यांनी अशा रीतीने १७ लक्ष रु. आपल्या संशोधन मदिराकरिता व इतर शास्त्रीय कार्यासाठी खर्चिले आहेत. त्यांच्या पत्नी, श्री. अबला बोस, ह्यांस त्यांच्या हयातीत दरमहा ८०० रु. व २० हजार रु. एकरकमेने रोख मिळावयाचे आहेत.

मुंबई इलाख्यांतील विद्युत्प्रदूर्धे

मुंबई इलाख्यात वीज उत्पादन करणाऱ्या व पुरविणाऱ्या ६८ कंपन्या आहेत त्या दरसाल ६० कोटी युनिट्स वीज निर्माण करतात, त्यापैकी ५३ कोटी युनिट्स वीज सपते विजेच्या सपावरील अध्या आपल्याच्या पट्टीपासून सरकारास सालिना १० लक्ष रु मिळतात

मुंबई सरकार नर्मदेवरील पूल खरेदी करणार ?

नर्मदा नदीवरील भडोच येथील जुन्या रेल्वे पुलाची बी. बी. ऍन्ड सी आय रेल्वेस आता जरूरी नसल्याने, मिळेल त्या किंमतीस तो पूल विकण्याचा रेल्वे कंपनीचा विचार आहे. मुंबई सरकार हा पूल खरेदी करणार असल्याचे समजते. असे झाल्यास रस्त्याने होणाऱ्या मुंबई-अहमदाबाद दळणवळणास सहाय होईल

कामगारास ९२ लक्ष रु बोनस

कॅमेरे व फोटोग्राफीचे साहित्य तयार करणाऱ्या ईस्टमन कोडॅक कंपनीने आपल्या नफ्यातून कामगारास सुमारे ९२ लक्ष रु. बोनस देण्याचे ठरविले आहे.

मुंबई इलाख्यांतील तबाखूवरील कर

मुंबई इलाख्यातील तबाखूवरील कराची मुदत ३१ मार्च, १९३८ अखेर संपते. ह्या करापासून मुंबई सरकारास सालिना १८ लक्ष रुपये उत्पन्न होतें. सध्याच्या कराचे आकारणाऱ्या पद्धतीत सुधारणा करून किरकोळ विक्रेत्यांवरील करभार कमी करण्याचा व घाउक व्यापाऱ्यांवर ज्यास्त पट्टी बसविण्याचा सरकारचा विचार असल्याचे समजते ह्यामुळे कराचे उत्पन्नहि वाढेल अशी अपेक्षा आहे

हिंदी रेलवेजवरील काटकसर

हिंदी रेलवेजचे उत्पन्न घटू लागल्यामुळे सर्वांत काटकसर करणे जरूर वाटू लागलें. गेली पाच वर्षे हें काटकसरीचे धोरण अमलात आहे. १९२८-२९ साली ४,२९७ इंजने आगगाड्या ओढीत होती. १९३३-३४ साली त्याची संख्या ४,११६ वर आणण्यांत आली व १९३८-३९ साली फक्त ३,६८५ इंजनेच वापरात रहातील. म्हणजे १० वर्षांचे अवधीत एकट्या इंजनाचे बाबतीतच तीन कोटी रुपयाची बचत झाली. इंजने व डबे हे पडून राहू न देता त्यांचे कटून जास्तीत ज्यास्त वेळ काम करवून घेण्याचे सरकारी रेलवेजचे धोरण आहे.

कराची ते कोलंबो ३१ तासांत प्रवास

कराची ते मद्रास हा प्रवास विमानांतून सध्याहि करता येतो. १८ डिसेंबर पासून मद्रास ते कोलंबो, टाटाच्या विमानांची वेहा-तुक सुरू होणार आहे. म्हणजे, कराची ते कोलंबो हें अंतर ३१ तासांत तोडता येईल.

त्रावणकोर संस्थानांतील नाणीं

त्रावणकोर संस्थान आपली नाणीं इंग्लंडमध्ये पाडून घेतें. बनावट नाण्यांचा ह्या संस्थानात सुळसुळाट झाला आहे असे म्हणतात. नाणे सरे का सोटे हें तात्काळ ओळखता यावे, ह्यासाठी इंग्लंडांत पाडून घेतलेल्या नाण्यावर कांहीं विशिष्ट गुप्त खूण योजण्याचे घाटत आहे

ग्वाल्हेर संस्थानांतील ग्रामसुधारणा

ग्वाल्हेर दरबारने आपल्या संस्थानातील ग्रामोद्धाराकरिता व्यावहारिक योजना आखण्यासाठी एका कमिटीची योजना केली आहे सर मनुभाई मेहता हे तिचे अध्यक्ष असून मि. एफ. एल. ब्रेन, आय. सी. एस. (पंजाब), डॉ. हिमिनबोटम, प्रो. वा. गो. काळे, इत्यादि दहा तिचे सभासद आहेत. ग्वाल्हेर येथील व्हिक्टोरिया कॉलेजचे प्रिन्सिपॉल, मि. बुल, हे कमिटीचे सेक्रेटरी म्हणून काम पहाणार आहेत. डिसेंबर महिन्यांत कमिटीचे काम सुरू होईल.

मुंबई इलाख्यांतील आगीच्या विम्याचे हप्ते

• मुंबई इलाख्यांतील कापसाच्या सर्व गिरण्यांना मिळून आंगी-च्या विम्याचा वार्षिक हप्ता सुमारे १५ लक्ष रु. भरवा लागतो. कपाशीच्या विम्यावरील हप्त्याची रकम १० लक्ष रु. होते. हे व इतर विमे मिळून मुंबई इलाख्यांतील आगीच्या विम्यावरील वार्षिक हप्त्याची रकम ५० लक्षांवर जाते.

किमान मजुरीच्या दरास विरोध

कपास कापडाच्या गिरण्यांत काम करणारास कांहीं निश्चित किमान वेतन मिळण्याचे कायद्याने ठरविण्यांत यावे, ह्या सूचनेस मुंबई गिरणीमालक संघाने तीव्र विरोध प्रदर्शित केला आहे.

ब्रिटिश कोळशाच्या खाणींचे मालकी हक्क व सरकार

ग्रेट ब्रिटनमधील कोळशाच्या खाणींचे मालकी हक्क तेथील सरकारने योग्य समजली जाणारी किंमत देऊन विकत घेण्याचे ठरविले आहे. ह्या योजनेची अंमलबजावणी होण्याची व्यवस्था चालू झाली आहे

इंग्लंडची परराष्ट्रांतील सावकारी

इंग्लंडने परदेशास कर्जाऊ दिलेले भाडवळ सुमारे पांच हजार कोटी रुपये असून त्यावर गेल्या वर्षी २५० कोटी रुपये इतके व्याज त्या राष्ट्रास मिळाले.

जपानी गांवांस ब्रिटिश शहरांची नावे

बर्मिंघॅम, न्यूकॅसल, इत्यादि ब्रिटिश शहरे औद्योगिक उत्पा-दनाबद्दल सुप्रसिद्ध आहेत जपानने आपल्या कांहीं गांवांस ही नावे दिली आहेत, त्यांमुळे कांहीं जपानी माल ' बर्मिंघॅममध्ये बनविलेला ' इत्यादि लेबलाखाली विकता येणे शक्य होतें.

मुंबई बंदरातून सोन्याची साप्ताहिक निर्यात

किंमत रु.

१४-११-३७ ते २०-११-३७

३७,८१,३५२

२१-११-३७ ते २७-११-३७

२९,४९,२७३

२१-९-३१ ते २७-११-३७

३,०६,५१,१६,३२५

अनुक्रमणिका

पृष्ठ	पृष्ठ
१ विविध माहिती ... ५७६	को रिल्यू--विदेशी तज्ञांची
२ आर्थिक लढ्याची मीमांसा ५७७	आयात -- लॉर्ड्स बँकेची
३ कपाशीचे उत्पादन वाढले	शाखा
पण बाजारभाव उतरले ५७८	५ इंग्लंडच्या औद्योगिक प्रग-
४ स्फुट विचार ५७९	तीत कापडाच्या धऱ्याचे
सरकारी नोकरांत पदव्यांचा	स्थान ५८१
भाव उतरणार !-- प्रेरक	६ मॅन्चेस्टरच्या गिरण्यांतील
अल्कोहॉलचे उत्पादन --	यंत्रे ५८१
जर्मन अर्थसंजीवाचे उच्चाटन	७ सहकारी चळवळ ५८२
-- के. आर. आर. नावर	८ ग्रामीणयोगाच्या योजना ५८२
-- मराठा चेंबर -- इंडियन	९ निवडक बाजारभाव ५८५

अर्थ

बुधवार, ता. १ डिसेंबर, १९३७

आर्थिक लढ्याची मीमांसा

जगाच्या घडामोडींत नवीन आचार-विचारांच्या लाटा उसळू लागल्या म्हणजे त्यांचा पट्टा हिंदुस्थानापर्यंत येऊन पोहोचणे अगदी स्वाभाविक आहे. सामाजिक व आर्थिक समता प्रस्थापित होण्याविषयीची चर्चा व प्रयत्न युरोपात अनेक पिढ्या चालू असून त्यांस अनुसरून तिकडे कित्येक उलाढालीही झाल्या आहेत. लोकशाहीचे पाऊल हिंदुस्थानात जसजसे पुढे पडत आहे आणि जनतेस राजकीय शिक्षण जसजसे अधिकाधिक मिळत आहे, तसतशी नवीन आचारविचारांची छाप आमच्या समाजावर ज्यास्त ज्यास्त पडत आहे. कारखानदार व कामगार, सावकार व कर्जदार आणि जमीनदार व कुळ ह्याचे आजवर चालत असलेले संबंध बदलणे इष्ट आहे की नाही आणि संपत्तीच्या मालकीचा हक्क अबाधित राखणे किंवा त्यामध्ये बदल करणे योग्य आहे की नाही हे व असले दुसरे प्रश्न उपस्थित होण्याचे कारण वर निर्दिष्ट केलेल्या उलाढालीत सापडण्यासारखे आहे. कारखान्यामध्ये काम करणाऱ्या लोकांमध्ये संपाची साथ अलिकडे उठली असून, मुंबई, अहमदाबाद इत्यादि औद्योगिक शहरांत गिरणीमालक व कामकरी यांच्यामध्ये लढा उत्पन्न झाला आहे. खोती पद्धति रत्नागिरी जिल्ह्यांत अनेक पिढ्या अस्तित्वांत आहे, ती नाहीशी व्हावी अशीही मागणी प्रांतिक सरकारकडे करण्यात आली आहे सर्व आर्थिक व सामाजिक संस्थांचा पाया जनतेचे अंतिम हित हाच असला पाहिजे हे निर्विवाद आहे. तथापि, ह्या संस्थांचा मूळ हेतु व त्यांची परिस्थिति ह्यांची कालांतराने फारकत होत असते. अशा प्रसंगी त्या दोहोंची सांगड पुन्हा घालणे, कोणास आवडले नाही तरी, सामुदायिक हिताच्या दृष्टीने इष्ट असते गिरण्यांतल्या कामगारांचे कामाचे त्रास कमी होणे, त्यांचे वेतन वाढणे आणि त्यांची रहाणी सुधारणे ह्या गोष्टी निर्विवाद अत्यंत आवश्यक आहेत. पण या सर्व एकदम अमलात येणे कठीण आहे, आणि

त्या अमलात आणायच्या म्हटल्यास ज्यामध्ये कामकरी लोकांस उद्योग मिळावयाचा ते पंधरेच नष्ट होण्याची भीति असते. भाडवलाल्यांच्या स्वार्थास आळा घालणे योग्य आहे खरे, पण कारखानदार नाहीत, कामकरी नाहीत व संपत्तीचे उत्पादनही नाही असा प्रकार न होऊ देण्याची सबरदारी घेतली पाहिजे एका इंग्रजी म्हणीप्रमाणे, टबातले पाणी फेकून देताना त्यातले मूलही फेकले जाण्याचा येथे संभव आहे. प्रधानमंडळाचे पुरस्कर्ते कामकरीवर्गाच्या पुढाऱ्यास सपासारख्या चळवळीचे बाबतीत सबूर करण्यास सांगत आहेत, ह्यांतले इंगित तरी हेंच नाही काय?

समतावादाकडे जगातील देशात कल अधिकाधिक झुकत आहे, हें जितकें खरें आहे, तितकेंच हेंहि खरें आहे की, त्या सबंधांतल्या अतिरेकाविरुद्ध जोराची प्रतिक्रिया झाली आहे व होत आहे. भाडवलशाही असो, आकुचित सामाजिक वृत्ति असो किंवा समाजसमता असो, तिची मजल सार्वत्रिक हिताच्या विशिष्ट मर्यादेपलीकडे गेली असता ह्या स्थितीच्या विरुद्ध दिशेने चळवळ झाल्यावाचून रहात नाही. त्याचप्रमाणे, एका देशात कोणतीही सुधारणा यशस्वी झाली आहे असे वाटल्याने तिची हुवेहुव नकल इतरत्र उठवली पाहिजे हेंहि क्रमप्राप्त होत नसतें इष्ट आणि शक्य गोष्टीमध्ये एवढे मोठे खिंडार असतें की, अविचाराने किंवा घाईने पुढे जाणारा समाज त्यात अडखळून गारद होण्याची भीति असते हिंदुस्थानात विशेष प्रकारची राजकीय, सामाजिक व आर्थिक परिस्थिति आहे, ती पूर्णपणे लक्षात घेऊनच आपणास ज्यास्तीत ज्यास्त विधायक कार्य कोणतें करता येण्याजोगें आहे ह्याचा प्रत्येक पावलास निर्णय केला पाहिजे. पूर्ण दारूबंदीची इष्टता सर्वांसच मान्य आहे, पण तिच्या सबंधातले प्रयोग मर्यादित क्षेत्रात करणेच व्यवहार्य आहे, हेंहि सामान्यतः हिंदी प्रांतिक सरकारास पटलेच आहे की नाही? शेतकऱ्यांचे कर्ज-निवारण, शेतीच्या घंघ्याची सुधारणा, जमीनदाराच्या कुळाची सुरक्षितता, सावकारी व्यवहाराचे नियंत्रण, कामकरी वर्गाच्या हिताची जोपासना इत्यादि बाबीस हाच न्याय लागू करणे अगत्याचे आहे. विविध प्रकाराच्या अनेक आर्थिक व सामाजिक सुधारणा घडून आल्या असता ती एक क्रांतीच बनत असते आपल्या सभोवार सूक्ष्म दृष्टीने पहाणारास गेल्या पिढीच्या मानाने आज क्रांति झालेली दिसून येईल क्रांतीस कोणीही बुजून जाण्याचे कारण नाही. पण क्रांति हें काही ध्येय नव्हे सामुदायिक हितात व्यक्ति व वर्ग ह्याचे हित असतें, किंबहुना, ती परस्परावलंबी आहेत केवळ अमूक एका किंवा अधिक वर्गास हाणून पाडणे हा जसा प्रगतीच्या कार्यक्रमाचा उद्देश किंवा भाग असू शकत नाही, तसाच, परंपरागत हक्कास चिकटून राहून सार्वत्रिक हिताच्या प्रयत्नास निर्भेळ विरोध करणे हाहि कोणत्याहि सामाजिक गटाचा शहाणपणाचा मार्ग ठरणार नाही कारखानदार, सावकार व जमीनदार ह्या लोकांनी याच दृष्टीने परिस्थितीचा विचार केला पाहिजे सुधारणेचे पुरस्कर्ते व समतावादी ह्यांनी निकड लाविली व इतरांनी विरोध चालविला असता हिंदुस्थानातील प्रांतिक सरकारास प्रगतीविषयीचे प्रश्न सोडवताना न्यायदायक, तडजोडीची व व्यावहारिक वृत्तीची भूमिका अंगिकारण्यावाचून गत्यतर नाही.

“समाजाचे सर्व आर्थिक व्यवहार व्यक्ति-स्वार्थावर आधारलेले असून कायद्याने दिलेल्या सवलतीच्या शेवटच्या मर्यादेपर्यंत

तो स्वार्थ चालवण्याचा प्रत्येकास हक्क आहे व असला पाहिजे” हें तत्त्वज्ञान सांगण्याचे दिवस गेले आहेत; कोणत्याही व्यक्तीच्या अथवा वर्गाच्या सुखदुःखाची अंतिम जबाबदारी सर्वांवर आहे, हें तत्त्व सामाजिक घटनेच्या मुळाशी आहे ह्याची जाणीव आता आर्थिक तत्त्ववेत्त्यासहि झालेली आहे व्यक्तिस्वार्थमूलक आर्थिक घटनेचें जेथें आतांपर्यंत प्राबल्य वसत आलें आहे, अशा झगडसारख्या राष्ट्रांतहि कामकरी व इतर हीन स्थितीतल्या लोकांची स्थिति सुधारण्याचें कार्य समाजाच्या वतीने सरकारानें हातीं घेतलें आहे, हें उदाहरण प्रस्तुत सिद्धांताच्या पुष्ट्यर्थ दिलें असता पुरें होणार आहे. श्रीमताच्या मिळकतीवर आणि त्यानीं आपल्या मार्गे ठेवलेल्या मालमत्तेवर जबर कर, कामकरी लोकांची वेकारी, आजारीपणा वगैरेबद्दलचे विमे उतरण्याची योजना व वृद्धांस पेन्शने मिळण्याची तरतूद, इत्यादि सुधारणा, वेडेपणाचा दानधर्माचा खर्च व व्यक्ति-स्वातंत्र्यावर हल्ला असल्या सदरात एका काळीं लोटण्यात आल्या असल्या, पण त्याच योजना आज आवश्यक व शास्त्रशुद्ध अशा समजण्यांत येत आहेत. पाश्चात्य देशांतल्या ह्या विचार व आचार ह्याच्यामधील क्रांतीपासून हिंदुस्थानात सर्वांनीं बोध घेणें अगत्याचें आहे. प्रातिक सरकारांस ह्याच मार्गानें जावें लागणार असून निरनिराळ्या वर्गांचे आर्थिक हितसंबंध व सामाजिक कार्य लक्षांत घेऊन कोणासहि निष्कारण अन्याय होऊ न देता सार्वत्रिक प्रगतीच्या योजना आखाव्या व हातीं घ्याव्या लागतील.

कपाशीचें उत्पादन वाढलें पण बाजारभाव उतरले

कपाशीच्या जागतिक पिकामध्ये चालू मोसमात फार मोठी वाढ झाली असल्याने तिचे भाव फार उतरले आहेत. यंदाचे वर्षी कपाशीचें एकूण उत्पादन ३ कोटी, ९० लक्ष गासड्या इतकें होईल, अशी अपेक्षा आहे गेल्या वर्षी ३ कोटी ७ लक्ष व १९३५-३६ मध्ये २ कोटी, ६३ लक्ष गासड्या कपास निघाली होती अमेरिका, इजिप्त, हिंदुस्थान, जपान, ह्या सर्व देशात कपाशीखालील क्षेत्र वाढलें आहे. जपान स्वतःची कपास पेरण्याचा प्रयत्न करीत आहे व इटलीनेहि अंबिसिनियामध्ये तिची लागवड सुरू केली आहे. अशा प्रकारे कपाशीचें उत्पादन विस्तार पावत असून, तिचा उठाव मात्र त्या मानानें ज्यास्त होण्याची लक्षणे दिसत नाहींत. कृत्रिम रेशीम (रेयॉन) कपास कापडाची जागा घेऊ लागले आहे. १९२७ सालीं २९.३ कोटी पौड इतकें रेयॉनचें जागतिक उत्पादन झालें होतें; १९३६ सालाचा तत्सम आकडा १०० कोटी पौड इतका आहे. जपान चीनशी लढण्यात गुंतला असल्यामुळे तो देश आपली सर्व शक्ति युद्ध जिंकण्यात एकवटत आहे ह्यासाठी आयात कपाशीवर नियंत्रण घालून जपान आपलें परदेशातील देणें कमी करीत आहे. यंदाच्या मोसमातील हिंदी कपाशीचें उत्पादन ७० लक्ष गासड्या भरेल व एवढा माल बाजारात आला, म्हणजे त्याच्या किमतीवर अनिष्ट परिणाम झालेला आढळून येईल जपान आतां पूर्ववत् कपास विकत घेत नाहीं. लॅकेशायरचे गिरणीवाले अमेरिकन कपास स्वस्त मिळत असल्यामुळे तिला प्राधान्य देऊ लागले आहेत कपाशीच्या जागतिक उत्पादनात कमालीची वाढ, त्या मानानें तिला असलेली मर्यादित मागणी, हिंदी कपाशीच्या प्रमुख गिःहाइकाचें-जपानचें-परराष्ट्रीय देणीं कमी करण्याचें

घोरण, ब्रिटिश गिरण्यात अमेरिकन कपाशीचें होत असलेलें वाढतें स्वागत, हिंदी गिरण्यांच्या कामगारांतील अस्वस्थता व तिचा उत्पादनावर होणारा दुष्परिणाम, ह्या सर्व गोष्टी हिंदुस्थानातील कपाशीच्या उत्पादकांचे दृष्टीने चिंताजनक आहेत सध्यांच्या पडलेल्या बाजारभावास रेल्वेचे वहातुकीचे दर परवडत नाहींत व दर उतरवून उत्पन्न बुडविण्याची रेल्वे मंडळाची तयारी नाहीं. कपाशीच्या किमतीपैकी दहावा ते विसावा भाग रेल्वे वहातूक सातें जेव्हां कपाशीचा बाजारभाव किफायतशीर होता, तेव्हा वहातुकीसाठी भारी दर देणें परवडत असे, आतां तो दोईजड झाला आहे. हिन्दी शेतकरी अशा प्रसंगीं हतबुद्ध झाला असल्यास नवल नाहीं. कपाशीचा बाजारभाव जागतिक स्वरूपाचा असल्याने, त्याच्या चढउताराकडे डोळे लावून बसण्यापलीकडे शेतकऱ्याचे हातीं काहींच नाहीं तथापि, सरकारासही दुःस्थिति निवारण्यास थोडेफार सहाय्य करता येणें शक्य आहे व त्याबाबत लवकर उपाययोजना झाली पाहिजे जरूर तर वहातुकीस प्रत्यक्ष मदत करून, कपाशीचा साठा हलविला जाण्याची व्यवस्था करण्यात आली पाहिजे पुढील मोसमात कपास न पेरण्याचें शेतकऱ्याचें हातात आहे, परंतु आजच्या कठीण प्रसंगीं त्यास निकडीच्या सहायाची आवश्यकता आहे.

NOTICE TO CONTRACTORS.

Sealed per centage tenders in Form B-1 for construction of a new Biological Building costing Rs 67897/- in the compound of the Karnatak Arts College at Dharwar are invited and will be received by the Undersigned upto 2 P M on 20th December 1937. Drawings and other particulars regarding the contract and Tender forms can be had at the Undersigned's office during office hours upto 18th December 1937 on payment of Rs 11/-.

2 The tender is subject to the acceptance of the Superintending Engineer, Southern Circle. Belgaum who reserves the right to reject any or all tenders without assigning reasons.

3 Tenders sent by wire will not be considered.

Office of the Ex. Engr, } Sd/- P K SHENDE,
Dharwar Division, } Executive Engineer,
Dharwar, }
27th November 1937 } Dharwar Division.

ARTWARE TREASURES OF UNITED PROVINCES

Are Patronised by Europe & America,
THEY ARE FED UP WITH MACAINE-MADE
ARTICLES

INDIANS should not lag behind in encouraging the skilled
artizans by purchasing their unique pieces.

For particulars apply for our illustrated catalogue for
or pay a visit to our show room.

BUSINESS MANAGER
U. P. ARTS & CRAFTS EMPORIUM,
(Hazratgunj, Lucknow)

स्फुट विचार

सरकारी नोकरीत पदव्यांचा भाव उतरणार ?

मध्यम दर्जाच्या नोकरीतील उमेदवारांची शैक्षणिक लायकी काय असावी ह्याचा विचार हिंदुस्थान सरकार करीत असून संप्रु कमिटीच्या ह्या सबंधांतल्या शिफारसीस अनुसरून ते आपलें धोरण आखणार असल्याची बातमी प्रसिद्ध झाली आहे सामान्य दर्जाच्या नोकरीसाठीही शेकडों पदवीदारांचे अर्ज येतात आणि सुशिक्षितांमधली बेकारी झपाट्याने वाढत आहे असा अलीकडचा अनुभव आहे. सर तेजबहादूर संप्रु ह्यांचे अध्यक्षतेखाली संयुक्तप्रांताच्या सरकारने ह्या प्रश्नाचा विचार करण्यासाठी एक कमिटी नेमली होती, तिने युनिव्हर्सिटीच्या पदव्यांचे बड कमी झाले पाहिजे आणि दुय्यम प्रतीच्या शिक्षणक्रमानंतर निरनिराळ्या घद्यात तरुणांस पढता यावे ह्याकरितां भिन्नभिन्न अभ्यासक्रमाची योजना व्हावी असा अभिप्राय व्यक्त केला होता. उच्च दर्जाची पदवी सामान्य प्रतीच्याही नोकरीस आवश्यक आहे किंवा उच्च पदवीच्या योगाने अशी नोकरी मिळण्याची सुलभता होते ह्या कल्पनेने अनेक विद्यार्थी कॉलेजातील अभ्यासक्रमाची सोपान-परंपरा मोठ्या कष्टाने चढत असतात शक्ती आणि वेळ ह्याचा दुरुपयोग करणारा पदव्याविषयीचा हा मोह नाहीसा होण्यास नोकरी बाबतच्या लायकीची कसोटी उच्च विश्वविद्यालयीन पदव्यामध्ये नाही ही गोष्ट प्रस्थापित होणे आवश्यक आहे दरवर्षी शेकडो उमेदवारांची नोकरीसाठी निवड करणाऱ्या सरकारने ह्या प्रकरणी पुढाकार घेतला असता मागणीप्रमाणे पुरवठा ह्या न्यायाने शिक्षण वेगारे तरुण, त्याचे पालक व शिक्षणसंस्था ह्यांचेवर इष्ट परिणाम होण्यासारखा आहे ह्या दृष्टीने हिंदुस्थान सरकारने योजलेले धोरण अभिनंदनीय आहे, असे म्हटले पाहिजे

प्रेरक ऑल्कोहॉलचे उत्पादन

दारू गाळण्यासाठी ज्या मालाचा आज उपयोग केला जातो त्याचेपासून कारखान्यास प्रेरकशक्ती पुरवण्यासाठी ऑल्कोहॉल तयार करता येणे शक्य आहे की काय ह्याची चौकशी मुंबई सरकार करवणार आहे साखरेच्या कारखान्यात आज कितीतरी काकवी फुकट जाते, तिचाही उपयोग ह्या कार्मी होण्याजोगा आहे काकवीचा फायदेशीर विनियोग करता येणे शक्य झाल्यास साखरेच्या व गुळाच्या ध्यास चागले सहाय मिळेल. फुकट जाणाऱ्या पदार्थांचे किंमतवान जिन्नस बनवणे हा आर्थिक प्रगतीचा एक मार्ग आहे चिंध्याचा व गवताचा कागद बनवणे हा त्यातलाच प्रकार आहे. उसाच्या चोयट्याचा तसाच उपयोग झाल्यास तो नवीन धंदा उपयुक्त ठरेल. जंगलातली मोहोडा फुलाचा दारू गाळण्याकडे उपयोग केला जातो, त्याच्याऐवजी औद्योगिक व्यवहारास लागणारा ऑल्कोहॉल बनवला गेल्यास ते अत्यंत इष्ट होईल मुंबई सरकारचे ह्या प्रश्नाकडे लक्ष गेले आहे ही समाधानाची गोष्ट आहे.

जर्मन अर्थसंजीवाचे उच्चाटन

जर्मनीच्या मध्यवर्ती बँकेच्या व्यवस्थापक मंडळाचे अध्यक्ष व नात्सी पक्षाच्या प्रधान मंडळातले अर्थमन्त्रि, डॉ. शास्त्र, ह्यांचे हेर हिटलर व त्याचे सहकारी ह्यांचेशी पटेनासे झाल्यामुळे त्यांस आपल्या कामावरून दूर करण्यात येणार असल्याच्या बातम्या मध्येतरी प्रसिद्ध झाल्या होत्या, त्या आता सन्या ठरल्या आहेत

जर्मन सरकाराचा लढाऊ सर्व वाढू लागून लोकांवर कराचा बोजा अधिकाधिक जड होऊ लागला. ह्याचा ताण चलन पद्धति व हुडणावळीची व्यवस्था ह्यांच्यावर पडू लागली कच्च्या मालाची आयात मर्यादित करून पक्क्या मालाची निर्गत वाढल्यावाचून राष्ट्रीय व्यापाराचा ताळेबद्द जमेनासा झाला मध्यवर्ती बँकेचे चलनात्मक कार्य व्यवस्थितपणे चालवून हिटलरशाहीच्या धोरणास पाठिंबा देण्याची कसरत डॉ. शास्त्र ह्यांनी आजवर मोठ्या हुशारीने केली परंतु हिटलर व त्यांचे पंचायतन ह्यांच्या उधळपट्टीच्या धोरणास सतत पाठिंबा देऊन जर्मनीच्या आर्थिक व्यवस्थेत घोटाले माजवण्याचे धोरण त्यास असह्य होऊन त्यास हिटलर, जनरल गोरिंग इत्यादींस विरोध करणे प्राप्त झाले. राष्ट्राच्या हिताचा असला तरी कोणत्याही प्रकारचा विरोध जर्मनीच्या हुकूमशहास सहन होणे अशक्यच होते जर्मनीची सापत्तिक व्यवस्था अबाधित राखण्यात डॉ. शास्त्र ह्यांनी अपूर्व यश मिळवले होते आणि जर्मनीत व इतर राष्ट्रांत लोकांचा विश्वास संपादन केला होता. हे शुद्ध्य अत्यंत हुशार व महत्वाकांक्षी असून नात्सी पक्षाचे आर्थिक नेतृत्व आपल्या हाती ठेवण्याची त्यांनी पराकाष्ठा केली आहे त्यास अधिकार-पदावर तर ठेवता येत नाही, पण मंत्रिमंडळातून त्यांचे उच्चाटनहि करता येत नाही अशी अडचणीची स्थिती हिटलर व त्याचे दोस्त ह्यांची झाली होती. शेवटी डॉ. शास्त्र ह्यांचे अर्थसंचिवत्त्व त्याच्याकडून काढून घेण्यात आले असून त्यास मंत्रिमंडळांत नावाला ठेवून घेण्यात आले आहे. मध्यवर्ती बँकेचे अध्यक्षपद त्याचेकडे चालू रहावयाचे आहे. ही अर्धवट तडजोडीची व्यवस्था कशी काय टिकते हे सांगणे कठीण आहे डॉ. शास्त्र ह्यांच्या समूळ उच्चाटनाची ही पूर्वतयारी तर नाही ना ?

कै आर आर नाबर

मुंबई येथील स्टॉक एक्सचेंजचे एक प्रमुख सभासद ब्रोकर, श्री आर. आर. नाबर, बी. ए., हे नुकतेच निवृत्त्याचे ऐकून त्यांच्याशी व्यवहार असणाऱ्या महाराष्ट्रातील सर्व लोकांस हळ-हळ वाटल्यावाचून रहाणार नाही. श्री नाबर ह्यांनी आज अनेक वर्षे यशस्वी रीतीने आपला दलालीचा धंदा चालविला होता व आपल्या संचोटीने व कार्यक्षमतेने शेअरबाजारात बहुमानाचे व आदराचे स्थान मिळविले होते. स्टॉक एक्सचेंजवरील घडामोडींचे ज्ञान सुशिक्षित तरुणांस व्हावे व त्यांनी ब्रोकरच्या ध्यात पडून किरपायतशीर कमाई करावी, ह्या हेतूने त्यांनी आपला व्यवसाय संभाळून मार्गदर्शक अशी दोन पुस्तके प्रसिद्ध केली आहेत. त्यांच्या "Successful Speculation in Shares" ह्या मौल्यवान ग्रन्थाचे परीक्षण "अर्थ"च्या ता. २६ मे च्या अग्रलेखात आलेलेच आहे बदला कसा करावा ह समजावून सांगणारे एक पुस्तक ते लिहीत होते ते तयार झाले असल्यास, प्रसिद्ध होणे आवश्यक आहे श्री. नाबर ह्यांचे सहकारी म्हणून आमचे मित्र, श्री. व्ही पी वर्दे हे गेली काही वर्षे काम करीत आहेत. त्यास बँकिंगच्या धंद्याची चांगली माहिती असून स्टॉक एक्सचेंजच्या व्यवहाराचा चांगला अनुभव श्री नाबर ह्यांच्या घरगुती नेतृत्वाखाली मिळाला आहे श्री वर्दे ह्यांच्यावर आता नाबर कंपनीचा लौकिक टिकविण्याची जबाबदारी पडली आहे ते कंपनीची कार्यक्षमता व विश्वासार्हता कायम ठेवून तिच्या कीर्तीत भर घालतील अशी आम्हास सखळ आशा आहे

मराठा चेंबर ऑफ कॉमर्स अँड इंडस्ट्रीज, पुणे
मराठा चेंबरची तिसरी वार्षिक साधारण सभा मंगळवार,
ता. ३० नोव्हेंबर रोजी भरली होती. त्यावेळीं चेंबरच्या
१९३६-३७ या सालाच्या कामाचा अहवाल व जमाखर्चाचे
पत्रक ही मजूर करण्यांत आली. अहवालाचे वर्षी चेंबरच्या
पटावर ९८ सभासद होते कार्यकारी मंडळाच्या एकूण ११
सभा झाल्या, त्यांत चेंबरच्या वृष्टीने महत्त्वाच्या प्रश्नावर चर्चा
करण्यांत आली पुणे म्युनिसिपॅलिटीने लावून केलेला सोन्या-
चादीवरील कर, बृहन्महाराष्ट्र शुगर सिंडिकेटच्या भाडवलाची
योजना, हिंदी विमा कायदा सुधारणा बिल, स्टॉक एक्सचेंज
चौकशी कमिटी, मोटारीच्या सक्तीच्या विम्पाचा प्रश्न, पुण्याची
आर्थिक पहाणी, पुरंदर तालुक्याची पहाणी, व्यापारी परीक्षा,
इत्यादि अनेक महत्त्वाच्या प्रश्नावर चेंबरने आपले विचारपूर्वक
मत व्यक्त केले चेंबरचे कार्य ज्यास्त प्रभावी होणे तिच्या
सभासदांचे उत्साहावर व सहानुभूतिपर सहायावर अवलंबून आहे

“ इंडियन को-ऑपरेटिव्ह रिब्यू ”

ह्या त्रैमासिकाच्या ताज्या अकांत अनेक महत्त्वाच्या
विषयावर लेख प्रसिद्ध झाले आहेत हिंदुस्थानातील निरनिराळ्या
प्रांतात शेतकऱ्यांच्या कर्जाचे निवारणासाठी कोणकोणत्या
योजना अमलात आणल्या आहेत, ह्याचे विवेचन सहा लेखकांनी
स्वतंत्र लेखांत केले आहे बगलोर येथे जुलै महिन्यात भरलेल्या
अखिल भारतीय सहकारी परिषदेचा सायत वृत्तांत प्रस्तुत अकांत
देण्यात आला आहे त्याचप्रमाणे अकांत आलेली इतर विविध
माहिती उपयुक्त आहे कर्जनिवारणाच्या कार्यदेशीर योजनांचे
सध्याच्या परिस्थितीत, विशेषतः मुंबई इलाख्यात, विशेष महत्व
असल्याने प्रस्तुत अंकातील त्या विषयावरील लेखाचा सारांश
सबहीप्रमाणे “ अर्थ ” त आम्ही देणार आहो

ANNOUNCEMENT

Bharat Insurance Co. Ltd.

Laxmi Road, Poona 2

As Bharat has decided to open 3 Sub-
branches under Poona-Branch the applica-
tions for office Superintendent's post are
invited from really capable persons, who
can give monthly guaranteed business per-
sonally or through the agents appointed by
them in the whole of Maharashtra. Monthly
Salary Rs 100/- P.M Apply with creden-
tials to the —

Secretary,
Bharat Insurance Co. Ltd.,
Laxmi Road, Poona City

टिळक आयर्न अँड स्टील वर्क्स

सर्व प्रकारचे स्टील स्ट्रक्चरल वर्क (काम) तयार
करतात]

मो. मेकॅनिकल इंजीनियर,

मो. मु. टिळक

औंध स्टेट सेंट्रल बँक लिमिटेड. औंध.

(स्थापना-८ ऑक्टोबर १९३२)

हेड ऑफिस-औंध. (सातारा)

शाखा-आठपाडी, कुडल, गुणदाळ, विचूद स्टेशन व दिघची.

चालू ठेवीवर शेंकडा दीड टक्का व्याज दिले जाते. सेव्हिंग्ज
ठेवीवर चेक स्वीकारून शेंकडा अडीच टक्के व्याज दिले जाते.
आम्ही मुदतीच्या ठेवीही स्वीकारतो. व्याजाचे दराबद्दल चौकशी
करावी.

कजें-सोने, चांदी, माल, सरकारी कर्जरोखे वगैरेचे तारणावर
कजें दिली जातात.

चेक, हुड्या, ड्राफ्ट वगैरे वसूल करून दिले जातात.

शेअर खरेदीबद्दल वे इतर माहितीबद्दल बँकेकडे चौकशी करावी.

B. R. Vartak

मॅनेजर.

न्यू इंडिया अशुरन्स कं. लि. मुंबई

(सर्व तऱ्हेचे विमा काम करणारी हिंदुस्थानातील
सर्वात मोठी कंपनी)

आयुर्विमा उतरणारा मनुष्य मुख्यतः सालील तीन गोष्टींकडे
लक्ष देतो.—

(१) कंपनीचे स्थैर्य.

(२) उत्तम व्यवस्था

(३) पॉलिसीमधील अटी व बोनस वाटण्याची पात्रता

“न्यू इंडिया” ह्या तीनही बाबतीत पूर्ण समाधान देईल.

प्रॉक्सिक्टस मागवा अगर समक्ष भेटा आणि खात्री करून घ्या.

श्री डी. के. जोगळेकर, ची ए,

ऑर्गेनायझर ऑफ एजन्सीज,

टिळक रोड, पुणे (२)

नागपूर प्रीमियर को-ऑपरेटिव्ह

हाउसिंग सोसायटी, लिमिटेड.

टिळक पुतळयाजवळ, नागपूर सिटी.

	रुपये
अधिकृत भाडवल	१,००,०००
जमा असलेले भाडवल	८४,५००
रिझर्व्ह फंड	४,८१२
इतर फंड	१,४०३
मुदतबंद ठेवी	१,९६,७१६
सेव्हिंग्ज बँक ठेवी	९,२०२
मॅमबरांकडून येणें असलेलें कर्ज	२,७८,८४६
सरकारी रोखे व तत्समान रोख्यात	

गुंतविलेली एकूण रक्कम ३६,६८३

सोसायटी जास्त कमी मुदतीच्या ठेवी स्वीकारते.
ठेवीची रक्कम पूर्ण सुरक्षित. शेअर्स विकत मिळतात.
आतापर्यंत डिव्हिडंड पांच टक्क्यांहून केव्हाही कमी दिले
गेलें नाहीं. सोसायटी आपल्या मॅमबराना त्याच्या घराचे
तारणावर कर्ज देते.

सोसायटीसंबंधीच्या पूर्ण माहितीसाठी पत्र-
व्यवहार करा अगर समक्ष भेटा.

जॉइंट ऑनररी सेक्रेटरीज

इंग्लंडच्या औद्योगिक प्रगतीत कापडाच्या धंद्याचें स्थान

अडीच हजार लोक काम करीत असलेली
शिवण कामाचीं दुकानें

लेखक:—' शिवणकलाकुशल ' का रा शारापकर, डी एफ सी. (लंडन); जी. टी. सी (बीचे); गोल्ड मेडलिस्ट, गिन्सिपॉल ' शारापकर 'टेलरिंग कॉलेज,' पुणे

इंग्लंडच्या व्यापारी समितीने (Board of Trade) आपल्या देशाच्या औद्योगिक प्रगतीचा वार्षिक अहवाल नुकताच प्रसिद्ध केला आहे. त्या अहवालावरून असें दिसून येतें की गेल्या वर्षी इंग्लंडमध्ये इतर कोणत्याही दुकानापेक्षा कापडाचे धंद्याचीं दुकानें जास्त निघालीं. इंग्लंडमध्ये गेल्या सालीं निरनिराळ्या धंद्याचे मिळून एकंदर ५५१ नवीन कारखाने निघाले व पूर्वीपासून जे चालत आले होते त्यापैकी ३८६ कारखाने बंद झाले तसेच, २०१ कारखानदारांनी आपला व्याप वाढविला या कारखान्यांपैकी कापडासंबंधीच्या दुकानांचे आकडे पुढीलप्रमाणे आहेत. नवीन दुकानें १२७, वाढविलेली दुकानें २९, बंद झालेली दुकानें ९०. या आंकड्यावरून, एकंदर सर्व धंद्याच्या मानानें इंग्लंडांत कापडाच्या धंद्या किती मोठ्या प्रमाणांत चालत आहे याची सहज कल्पना येण्याजोगी आहे वर जीं १२७ नवीन दुकानें निघाल्यात ते लहिले आहे त्यापैकी प्रत्यक्ष कपडे बनविणारी ९३ दुकानें असून बाकीचीं दुकानें कपड्याच्या घ्यास लागणारा माल पुरविणारी आहेत. वरील ९३ दुकानापैकी खुद्द लंडनमध्येच ४४ दुकानें आहेत.

तसेंच, एकंदर ५५१ धंद्याचीं दुकानें (पाहिजे तर कारखाने म्हणा) जीं, निघालेली आहेत, त्यापैकी परदेशी भाडवलावर चालत असलेली १० दुकानें असून त्यातील एकट्या कापडाच्या धंद्याचीच ५ दुकानें आहेत.

वरील सर्व माहितीवरून इंग्लंडमध्ये कापडाच्या धंद्याला किती महत्त्व आहे याची सहज कल्पना येण्याजोगी असली, तरी आपल्याकडील लोकाना इंग्लंडसारख्या देशात सर्व धंद्याचीं मिळून अवघी ५५१ दुकानें (किंवा कारखाने) निघावीं याचें मोठेस महत्त्व वाटणार नाहीं. कारण आपल्याकडे पुण्यासारख्या उद्येकाणीं देखील एकट्या शिवणकलेच्या धंद्याचीं सुमारे ७५-१०० तरी दुकानें निघत असतील. मग इतर सर्व धंद्याचीं मिळून किती दुकानें निघत असतील याची कल्पनाच करणें बरें !

आपल्याप्रमाणे तिकडील लोक एकट्या व्यक्तीच्या मालकीचे असलेलानसें स्वतंत्र दुकाने न उघडता समाईक भांडवलाच्या मालकीचीं मोठमोठीं दुकानें उघडीत असतात यामुळे त्या धंद्यामध्ये होणाऱ्या नफानुकसानीचे परिणाम ते दुकाने स्थापन करण्यासाठी ज्या ज्या व्यक्तींनी पैसा दिलेला असतो त्या त्या व्यक्तींना भोगावा लागत असल्यामुळे, त्या दुकानाच्या प्रत्येक हालचालीवर त्यां भागीदाराचें अत्यंत बारकाईने लक्ष असतें. काहीं कारणांमुळे ते दुकाने नुकसानीत येण्याचा संभव आहे असें दिसून आल्यास दुकानाचे भागीदार ताबडतोब तज्ञ इसमांची अशी एक कमेटी नेमून त्या कमेटीच्या सूचनानुसार त्या दुकानाची सर्व हद्दींनी पुनर्घटना करतात. त्या दुकानास काहीं राष्ट्रीय घडामोडीमुळे किंवा अन्य कारणांमुळे काहींच फायदा होणार नाहीं असें दिसून आल्यास ती कमेटी ताबडतोब दुकाने बंद करण्या-

बंद सूचना देते आणि दुकानाचे चालकहि आपल्या हेकेसोरपणामुळे दुकाने चालविण्याचा हट्ट धरून जास्त नुकसानीस कारणीभूत न होतां ताबडतोब दुकाने बंद करतात.

तिकडील दुकानांच्या विस्ताराची साधारणतः कल्पना यावी म्हणून १६, बेवीस मार्केस, लंडन येथें असलेल्या एका दुकानाची पुढे अत्यंत सक्षिप्तात माहिती दिलेली आहे ही माहिती देताना तिकडील कामकाजासंबंधी माहिती देण्याऐवजी कामगाराना कसे वागविण्यात येतें याविषयी मुद्दाम तपशील देण्यात येत आहे.

या दुकानामध्ये एकंदर अडीच हजार कामगार कामावर आहेत. सोमवार पासून शुक्रवार पर्यंतच्या कामगाराच्या कामाच्या वेळा पुढीलप्रमाणे आहेत

सकाळीं—८-१० ते ९-४५ आणि १० ते १२-५०

दुपारी २ ते ४ आणि ४-१५ ते ६-३०

शनिवारच्या वेळा ८-१० ते ९-४५ आणि १० ते १

आठवड्यातील एकूण कामाचे तास ४८.

तिकडील ट्रेड्स युनियन (Trades Union) च्या नियमाप्रमाणे कामगाऱाकडून आठवड्याला ४८ तासापेक्षा जास्त तास काम मालकास करून घेता येत नाहीं तसेंच, प्रत्येक ४८ तासांच्या अवधीमध्ये कामगाराना विसावा म्हणून जी १५ मिनीटें थांबी लागतात तीं पंधरा मिनीटें पगारांत घरलीं जात नाहींत

तेथील कामगारांच्या खाण्याच्या वेळा पुढीलप्रमाणे असतात. सकाळीं ९-४५ ते १० नंतर दुपारी १२-५० ते २ पर्यंत 'लंच' व ४ ते ४-१५ पर्यंत चहा. (सायकाळीं ६॥ वाजता रजा).

कामगाराच्या सोईसाठी दुकानाच्या मालकीचें एक उपहारगृह इमारतीच्या तळघरात आहे तेथेंच सर्व कामगार खाण्यासाठी जमतात. कारण एकतर लांब जावयास नको आणि दुसरी गोष्ट म्हणजे येथें बाहेरच्यापेक्षा स्वस्त माल मिळण्याची केलेली सोय ही होय. तसेंच कामगाराना खेळता यावें म्हणून एक स्पोर्ट्स सोसायटी स्थापन झालेली असून त्यातर्फे पिंगपोंग, बिलीअर्ड इत्यादि खेळ आठवड्याला फक्त २ पेन्स देऊन खेळता येतात. याशिवाय कामगारांचा फुटबॉल संधी आहे.

तेथील प्रत्येक खात्यात मॅनेजर, फोरमन व फोर लेडीहि असते. आठवड्याला पगार देण्याच्या पद्धतीप्रमाणे प्रत्येक कामगाराला शनिवारी पगार मिळत असल्यामुळे लोक शनिवारी सार्य-काळीं आणि रविवारी सर्व दिवस मजेंत वेळ बालवितात.

मॅनेस्टरच्या गिरण्यांतलीं यंत्रें काढून टाकलीं !

मंदीचा प्रभाव आणि मागणीचा अभाव ह्याचे योगानें मॅनेस्टरमधील सुताच्या गिरण्यात काम काढणें नुकसानीचें होऊ लागलें मागणीच्या मानानें सुताचें उत्पादन व पुरवठा अधिक झाला. मालाच्या किमती उतरल्या आणि सुत कातणाऱ्या सर्वत्र गिरण्यास तोटा येऊ लागला म्हणून पार्लमेंटच्या संमतीनें एक योजना अमलात आणली गेली आणि तिला अनुसरून काहीं कारखान्यातलीं सुत कातण्याचीं यंत्रें बंद ठेवण्याचें व काढून टाकण्याचें ठरलें. चात्यांची सख्याच कमी झाली म्हणजे उत्पादन मर्यादित होईल ह्या कल्पनेनें सदरहू योजनेचा सर्व शिल्पक राहिलेल्या कारखानदारांनीं सोसावा अशी व्यवस्था झाली. ह्या योजनेस अनुसरून गेल्या वर्षी ४८ कारखान्यांतल्या सुताच्या चात्या काढून टाकण्यांत आल्या आणि त्यास सुमारे एक कोटि रुपये खर्च आला !

सहकारी चळवळ

येलूर को सुपरवायझिंग युनिअन लि. जि. सातारा

वरील सस्थेची वार्षिक साधारण सभा ता. ३१-१०-३७ रोजी श्री आत्माराम नाना पाटील एम. एल. ए. यांचे अध्यक्षते-खाली भरली होती. सदर सभेस सोसायट्याचे प्रतिनिधि व इतर सभासद व सर्व सेक्रेटरी आणि अधिकारी व गावातील रहिवासी मिळून १५० लोक हजर होते. सभेत युनिअनच्या कामगिरीचे व सोसायट्याच्या परिस्थितीचे निवेदन वाचण्यात आले.

युनिअनला २० क्रेडिट सोसायट्या व ४ नॉन क्रेडिट सोसायट्या सामील आहेत. क्रेडिट सोसायट्यामधून १८९७ सभासद व्यवहार करीत आहेत या पैकीं कर्ज घेणारे सभासद १४६० आहेत व त्यांचेकडे २,५२,६०४ रु. कर्ज आहे वसुली समाधानकारक होत आहे. खेळत्या भांड-वलाशी थकबाकीचे प्रमाण शेकडा २४ आहे सोसायट्याचे खेळते भांडवल ३,०९,८०६ रु आहे या पैकीं स्वतःचे भांडवल १,८०,९४० रु म्हणजे शेकडा ५८% आहे. सोसायट्यानी आपले व्यवहारांत साठविलेला रिझर्व फंड १,०४,०८२ रु व मॅजर ठेवी ६८,२०६ आहे. सवलतीचे योजनेचा फायदा या भागचे सोसायट्यानी उत्तम प्रकारे घेतल्याचे दिसून येते. या योजनेचे मुदतीत सोसायट्यानी एकूण २८,७४८ रु सूट सभासदांना दिली आहे युनिअन "अ" वर्गीत दाखल आहे.

सोसायट्याची ऑडिट वर्गवारी—(अ) ४ (ब) १२ (क) ४ (ड) ० एकूण २० अशी. सर्व सामील सोसायट्यानी आपले धर्मादाय फडातून रक्कम जमा करून त्यातून येलूर येथे या भागा-करता एक प्रसूतिगृह व बालसंगोपनगृह ही संस्था चालविली आहे.

येथील युनियनने खालीलप्रमाणे योजना हाती घेतलेल्या आहेत—
(१) सोसायट्याचे सभासद-शेतकऱ्याचे मुलांना दुय्यम ध्याचे शिक्षण देणेकरिता इडस्ट्रियल स्कूल सुरू करणे. या योजनेत कपड्याचे बाबतीत प्रत्येक गाव-स्वावलंबी करणेचे योजनेची समावेश आहे.

(२) सोसायट्यानी आपले सभासदांचे आयुष्याचा विमा उतरणे.

(३) सोसायट्याचे सभासदांचा प्रपंचातील जमाखर्च दर आठवड्यास सोसायटीमार्फत लिहून देणे.

(४) सोसायट्याचे सभासदाकरता लागणारे सामानाचा स्टोअर चालविणे.

(५) या भागातील पानमळेवाल्या शेतकऱ्यांची सघटना करून त्यांचे अडचणीची दाद लावून देणे.

(६) सोसायट्याचे सेक्रेटरी व इतर कार्यकर्ते यांना तज्ञाचे व्याख्यानद्वारे सहकारी चळवळीचे सांगोपांग शिक्षण देणे.

याप्रमाण कामाची आखणी करून त्याप्रमाणे सुरवात केल्याचे दिसून येते. सभेतील इतर कामे झाल्यानंतर अध्यक्षांनी आपले समारोपादाखल भाषण केले व युनियनने आपले क्षेत्रांत अनेक-विध कामगिरी केलेली आहे, त्याची प्रशंसा केली.

सोलापूर जिल्हा को इन्स्टिट्यूट

सोलापूर शहरात व सोलापूर जिल्ह्यातील सोसायट्यांच्या प्रत्येक गावी आखिल भारतीय सहकारी दिन ता. ६ नोव्हेंबर

रोजी पाळण्यांत आला प्रत्येक ठिकाणी सहकारी चळवळीवर निरनिराळ्या वक्त्याची भाषणे होऊन संदेश वाचून दाखविण्यात आला व सहकारितेच्या दहा मुद्याची प्रत्येक सभामादास जाणीव करून देण्यांत आली.

वाचून दाखविण्यांत आलेला संदेश—

“सहकारी चळवळीचा कोणत्याही इनर चळवळीशी, संस्थेशी अगर व्यक्तीशी हेवा-दावा अगर चुरस असण्याचे काही कारण नाही. समतेच्या भूमिकेवर एकत्र येणाऱ्या सर्व बांधवांचे जीवन, आहे त्यापेक्षा जास्त चांगले करण्यासाठी त्याची आर्थिक, नैतिक, बौद्धिक व शारीरिक उन्नती करण्याचे ध्येय सहकारितेने आपल्यापुढे ठेविले आहे. हे ध्येय साध्य होण्यासाठी आम्ही न्याय, नीति, प्रामाणिकपणा आणि चिकाटी या गुणांचा आश्रय केला पाहिजे.

“कोणालाही विरोध करण्याचा जरी आमचा हे तुनसला तरी-देखील आम्हावर होणाऱ्या आघाताना तोंड देण्यासाठी आम्हास सदैव तत्पर राहिले पाहिजे. कोणत्याही सैन्यांत ज्याप्रमाणे शिस्तीला अत्यंत महत्त्व असते त्याचप्रमाणे या सहकारी चळवळीच्या स्वयंसेवकामध्येही शिस्त असणे जरूर आहे. म्हणून आम्ही इतर गुणांबरोबर शिस्तीचे पालन करण्याचा मनःपूर्वक प्रयत्न करू.”

मालेगाव ता. (जि. नाशिक) सहकारी वक्त

(१) बाँबे प्रॉ. को बँक लि. (मालेगाव शाखा) हिने खरेदीविक्रीचे काम हाती घेऊन बकेच्या दुकानामार्फत मालाची विक्री करण्यासाठी साकुडी, निमगाव, झोडगे व मालेगाव येथे नोव्हेंबर महिन्यात निरनिराळ्या तारखेस सभा बोलावून दुकानां मार्फत माल विक्रीची योजना समजावून दिली.

(२) मालेगाव तालुक्यातील सगळेभर, निमगाव, सौदाणे, येसगाव खुर्द, येसगाव बु.ा. टेहेरे व सोयगाव येथील महार लोकांची विणकर सोसायटी काढण्यासाठी ठिकठिकाणी सभा बोलावून शेअरभाडवल गोळा करण्याचा प्रयत्न करण्यात आला परंतु अद्याप त्यास मूर्तस्वरूप प्राप्त झाले नाही.

खेड येथे सहकारी दिन

खेड येथे पुणे सेंट्रल को. बँक लि. खेडशाखा कचेरीत तारीख ६/११/१९३७ रोजी सायंकाळी ५ वाजता श्री आर. एम. शेट्टे बी. ए. एल. बी. सबजज्ज खेड याचे अध्यक्षतेखाली आखिल-भारतीय सहकारी दिन साजरा करण्यात आला.

सभेचे सुरवातीस श्री कृष्णाजी पुरुषोत्तम दीक्षित, चेअरमन खेड सोसायटी, यांनी श्री आर. एम. शेट्टे यांनी आजच्या समारंभाचे अध्यक्षस्थान स्वीकारावे अशी सूचना केली व त्यास श्री रघुनाथ वामन जोशी, चेअरमन, खेड अर्बन बँक यांनी अनुमोदन दिल्यानंतर अध्यक्ष स्थानापन्न झाले.

प्रथमतः स्वागताध्यक्ष श्री. परशुराम भगीरथ आपटे, वकील, यांनी जमलेल्या मदळीचे स्वागत करून सहकारी दिनाचे महत्त्व व सहकारी चळवळ आरम्भापासून वाढीस कशी लागली व त्या दृष्टीने कायद्यात वेळोवेळी सुधारणा कसकसा करण्यात आल्या या-बद्दलची तपशीलवार माहिती सांगितली तसेच सहकारी चळवळीचा जास्तीत जास्त फायदा सर्वसाधारण समाजासहि कसा करून घेता येईल हेही त्यांनी स्पष्ट केले. याबरोबरच खेड येथील उत्साही वकील श्री. हरी कृष्ण भिडे यांनी शाळेतील मुलांकरिता सहकारी पद्धतीवर स्टोअर स्थापन करणेबाबत केलेला उपक्रम लहान मुलांत सुरवातीपासून सहकार्याची गोडी लावणेचे दृष्टीने अत्यंत सुलभ आहे हेही त्यांनी प्रामुख्याने नजरेस आणले. यानंतर खेड-ग्रुप सोसायटीचे सेक्रेटरी मि. लोहोगावकर यांनी इन्स्टिट्यूटकडून आलेला संदेश वाचून दाखविला.

कोल्हापूर अर्बन को. बँक लि.

वरील बँकेच्या सभासदांची सख्या २,५५० आहे. रिझर्व्ह फंड ५२ हजारांचा असून इतर फंडात एकूण ५२ हजार रु. आहेत ठेवी २३ लक्ष रुपयांच्या आहेत बँकेने ५० हजार रु. सरकारी रोखे इत्यादीत गुंतविले असून २ लक्ष, ५६ हजार रु. कर्जाऊ दिले आहेत. १९३६-३७ अखेर बँकेस ४,०५८ रु. नफा उरला, त्यांतून भागीदारांस ६३% दराने १,३९३ रु. देण्याचे ठरले बँकेची एकूण थकबाकी १ लक्ष, १५ हजार रु. म्हणजे एकूण कर्जाच्या ४५३% इतकी आहे थकबाकीच्या वसुलीचा शक्य तो प्रयत्न बँक करीत आहे. एक हजारावरील लाव मुदतीची कर्जे देण्याचे बँकेने शक्य तितके कमी केले आहे कर्जासंबंधी तडजोड करण्यासाठी कमिटीहि नेमण्यात आली आहे बँकेवरील जनतेचा विश्वास ठेवीवरील दर उतरले तरी त्यात वाढ होत आहे, ह्यावरून स्पष्ट होतो

शेतीच्या प्रश्नांकडे सरकारचे वाढते लक्ष

हिंदी मध्यवर्ति सरकार. व प्रांतिक सरकारे ह्यांनी मिलून १९३५-३६ साली शेतीकडे सात्यावर १ कोटि, ३८ लक्ष रु. म्हणजे १९३४-३५ पेक्षा १५ लक्ष रु. ज्यास्त खर्च केले इंग्लिश कौन्सिल ऑफ अग्रिकल्चरल रिसर्चला मध्यवर्ति सरकार-

कडून ९३ लाखांची ग्रेट मिळाली, त्यापैकी २३ लक्ष रु. साखरेच्या घंथाबाबतच्या संशोधनावर खर्चण्यात आले. विशेष आर्थिक उपयुक्ततेच्या योजनावर खर्चण्याकरिता मध्यवर्ति सरकारने २१३ लक्ष रु. दिले, ते वेगळेच. जनावरांची आयातीपेक्षा निर्गत ८ कोटि रुपयांनी जास्त झाली.

कॉफीचा खप वाढविण्याचे प्रयत्न

इंडियन कॉफी सेस कमिटीने १९३६-३७ साली कॉफीच्या प्रचारकार्यावर ५३ हजार रु. खर्च केले. मद्रास इलाख्यातील सेलम जिल्ह्यांत दारूवदीमुळे कॉफीचा खप वाढत आहे. चालू वर्षी पुणे अगर अहमदाबाद येथे कॉफीचा प्रसार वाढविण्यासाठी प्रचारगृह स्थापन होण्याचा संभव आहे व त्याकरिता कमिटीने २,८५० रु. मजूर केले आहेत.

अहमदाबाद येथे अलाहाबाद बँक लि. ची शाखा

अलाहाबाद बँक लि. च्या अहमदाबाद येथील शाखेचे उद्घाटन ता. २३ नोव्हेंबर रोजी सर चिनुभाई माधवलाल, ह्याचे हस्ते झाले.

ट्रेझरी बिलांवर १२ आ ११ पै व्याजाचा दर

रिझर्व्ह बँकेने ता. २३ नोव्हेंबर रोजी दोन कोटि रुपयांची ट्रेझरी बिले विकली, त्यावर व्याजाचा सरासरी दर द. सा. द. शे. १२ आ ११ पै इतका पडला.

लक्षांत ठेवा] १९३७-३८ सालअखेर [लक्षांत ठेवा

कॉमनवेल्थचे तृतीय मूल्यमापन होणार

“जनतेच्या सहानुभूतीमुळेच “कॉमनवेल्थ” ने सर्व विमा संस्थांत अग्रस्थान मिळविले आहे व त्याबद्दल आम्ही जनतेचे अत्यंत आभारी आहोत”

श्री. आर. एन. अभ्यंकर, बी. ए., एल. एल. बी.,

मॅनेजिंग एजंट्स,

दि कॉमनवेल्थ अँडुअरन्स कंपनी, लिमिटेड

११ बुधवार पेठ, पुणे नं. २.

महाराष्ट्रातील प्रत्येक ठिकाणी भरपूर कमिशनवर एजंट्स नेमणे आहेत तरी विशेष माहिती-करिता हेडऑफिसकडे पत्रव्यवहार करा

“अर्थ” ग्रन्थमाला

व्यापार, उद्योगधंदे, शेती, सहकार, बँकिंग इत्यादि विषयावरील सोपी व व्यावहारिक उपयुक्ततेची पुस्तके

१ बँका आणि त्याचे व्यवहार

२ रिझर्व्ह बँक

३ व्यापारी उलाढाली

वरील प्रत्येक पुस्तक लोकप्रिय झाले आहे.

किं १५ (ट. स. निराळा)

व्यवस्थापक, “अर्थ” ग्रन्थमाला, पुणे

गव्हाचे पोहे

(REGD) (BLOSSOM) (REGD)

कित्येकाना गहू खाण्याची इच्छा असते पण प्रकृतीमुळे अगर हवामानामुळे सोसत नाही. अशा लोकांना हे गव्हाचे पोहे चांगले मानवतात विशेषतः लहान मुलांना सकाळचे किंवा मधल्या वेळेचे खाणे म्हणून ह्यांचा उपयोग हितकारी ठरतो.

ह्या पोह्याचा तिसट व गोड चिवडा होतो. तसेच हे दह्या-डुधातून साता येतात.

७५३ सदाशिव
पुणे २.

भास्कर पांडुरंग सहस्रबुद्धे
कारखानदार.

SAMUADRI INS. CO

BEST TO CHOOSE & TO REPRESENT

WANTED WORKERS OF EITHER SEX

Particulars by post or in person

FOR
SAFETY, ECONOMY

AND
DURABILITY

Consult

V. G. & Sons

ELECTRICAL and RADIO ENGINEERS

AND
LICENSED ELECTRICAL CONTRACTORS

Laxmi Road, Ganapati Chowk, POONA.

ग्रामोद्योगाच्या योजना

अ भा. ग्रामोद्योग संघाशी सरकारचे सहकार्य

अखिल भारतीय ग्रामोद्योग संघाच्या मुंबई इलाख्याच्या शाखेने मुंबई सरकाराकडे सेवेगावातील उद्योगधंद्याच्या वाढीसंबंधी कांही योजना आखून पाठविल्या होत्या, त्या सर्व मंजूर झाल्या असून, त्यावर चालू वर्षी सर्वेण्यासाठी सरकारने ८,५०० रु देण्याचे ठरवले आहे.

शिंदीच्या गोढ रसापासून गूळ तयार करण्याचे शिक्षण देण्याकरिता पाच केंद्रे स्थापण्यासाठी ७,०५० रु. मंजूर झाले आहेत. प्रत्येक केंद्रात ४० विद्यार्थ्यांस प्रवेश मिळेल व त्याचे २० विद्यार्थ्यांचा एक, असे दोन वर्ग करण्यात येतील. दीड ते दोन महिन्यांत शिक्षणक्रम पुरा होईल. निवड केलेल्या विद्यार्थ्यांस दरमहा ज्यास्तीत ज्यास्त १० रु. शिष्यवृत्ति मिळेल व त्याच्या रहाण्याची व जेवण्याखाण्याची व्यवस्था केली जाईल. ताडी गाळणाऱ्या स्थानिक जातीस प्राधान्य मिळेल. वर्गाविषयी ज्यास्त माहिती प्रत्येक केंद्राचे ठिकाणच्या प्रतिनिधीकडून मिळेल. केंद्रे पुढील ठिकाणी आहेत:—

(१) बोर्दी (ठाणे) प्रिन्सिपॉल एस. आर. भिसे

(२) हरिपुरा (सुरत) श्री. जगत्तराम दवे

(३) होसुर (बेळगांव) श्री. गंगाधरराव देशपांडे

(४) होनावर (उत्तर कानडा) श्री एम. के. कळापूर

(५) विलेपार्ले (मुंबई उपनगर) श्री. गोकुळभाई भट्ट

वर्धा येथील ग्रामसेवक शाळेत शिक्षण घेणारांसाठी ३ महिने मुदतीच्या दरमहा १० रुपयाच्या २० शिष्यवृत्त्या देण्यासाठी सरकारने ६०० रु. मंजूर केले आहेत, त्यापैकी १० शिष्यवृत्त्या कागदाचे धयाकरिता व १० तेल गाळण्याचे धयासाठी राखून ठेवल्या आहेत.

अखिल भारतीय ग्रामोद्योग संघामार्फत येणाऱ्या नमुन्याची परीक्षा पुणे येथील शेतकी कॉलेजांत ऑगिकल्चरल केमिस्ट्रिया प्रयोगशाळेत मोफत होण्याची व्यवस्था करण्यात आली आहे. संघाने शिफारस केलेल्या ग्रामोद्योगासंबंधी पत्रके प्रसिद्ध करण्याकरिता सरकारने ३०० रु. सर्वेण्याचे ठरविले आहे. कातडी कमावण्याच्या धयाविषयीचे चोपडे तयार होत आहे.

बैलानां ओढावयाच्या तेलाच्या धाणीत संघाने सुधारणा केली आहे. ह्या सुधारलेल्या धाण्याच्या प्रसारार्थ ५५० रुपयाची ग्रेट मिळावयाची आहे.

नेपच्युन विमा कं. लि

वरील आयुर्विमा कंपनीने ३१ जुलै, १९३७ अखेर संपलेल्या वर्षी एकूण ३४ लक्ष, ६५ हजार रुपयाच्या ३,९७० विमा पॉलिसी दिल्या. हप्त्याचे उत्पन्न ३ लक्ष, ६४ हजार रु. झाले व विमासार्ती फंड ३ लक्ष, ६४ हजार रु. झाला. प्रत्येक पॉलिसीची सरासरी किंमत गेल्या साली ६६२ रु. होती, ती आता वाढून ८७३ रु. झाली आहे. सर्वोच्च हप्त्यांच्या उत्पन्नाशी प्रमाण ४७ टक्के पडले. कंपनी स्वतःच्या मालकीची इमारत बांधण्याच्या विचारात आहे. शेठ विठ्ठलदास गोविंदजी हे कंपनीचे अध्यक्ष आहेत.

इलेक्ट्रिकल सुपरवायझर्स व वायरमेन यांच्या परीक्षा

इलेक्ट्रिकल सुपरवायझर्स व वायरमेन ह्यांच्या परीक्षेस गुरुवार ता. २७ जानेवारी, १९३८ रोजी प्रारंभ होईल. मुंबई, पुणे, अहमदाबाद, व कराची ह्या चार ठिकाणी परीक्षा घेतली जाईल.

"DAWN'S MENSORIUM" makes 6% addition to the monthly income of the family. Prospectus sent free on application. General Manager, "The Dawn of India Life Insurance Company Limited, POONA."

RELIABLE STENOGRAPHERS
AND TYPISTS

ON TEMPORARY & PERMANENT CONTRACTS

Apply—MARATHI KENDRA,

10 BUDHWAR, POONA 2.

S. B. JOSHI & Co.

ENGINEERS & CONTRACTORS

41 A, Bruce Street,
Bombay

716 Sadashiv Peth,
Poona City.

पायोनियर डाइंग हाऊस, पुणे,

रंगीत कापडाचे व चिटाचे व्यापारी

एरोसाफ मिटिंग, सडीकाम, पक्क्या रंगाचे छापकामाचा व रंगविण्याचा कारखाना

भिकारदास मारुतीरोड, 'दातेवाडी' ६२५ सदाशिव पेठ

स्त्रियांचा आजार

मृणजे मुख्यत विटाळदोष आणि गर्भाशयात विघाड होणे होय. आमचे औषध आर्डोमिक्स (आतंरवदोषारि) एका निष्णात स्त्रीरोग-चिकित्सकाचे पाठावरून तयार केलेले असून ५० वर्षांच्या अनुभवाने स्त्रियांच्या सर्व गुप्त रोगावर अग्रिम गुणदायक ठरलेले आहे. धुपणी, विटाळ नसणे, थोडा अथवा कष्टदायक होणे, ओटीपोटात कळा मारणे, अकाली गर्भपात, ज्वर, कडकी, डोके दुसणे, शौचास साफ न होणे इत्यादि विटाळदोष नाहीसे करून गर्भाशय निरोगी करण्याचा हमसास गुण या आर्डोमिक्समध्ये असल्यामुळे वैद्य व डॉक्टर मोठ्या प्रमाणावर वापरीत आहेत. गुणामध्ये याची बरोबरी बाजारातील इतर औषधे करू शकत नाहीत. किंमत, बाटलीस रु. २ ट. स. १२ आणि निराळा एकदम तीन बाटल्या मागाविणारास टपालसर्व माफ.

हिंदुस्थान, ब्रह्मदेश, व सिलोनसाठी मुख्य विक्रेते:—

धी इंडो फॉरिन एजन्सीज (डिपार्टमेंट नं. ६)

२५५/७ पेंडसे चाळ, सदाशिव पेठ, पुणे शहर

निवडक बाजारभाव

बँक रेट (२८ नोव्हेंबर, १९३५ पासून)

३%

सरकारी कर्जरोखे

५% करमाफ लोन (१९४५-५५) ...	...	१२०-११
५% (१९३९-४४) लोन ..	...	१०५-०
२% १९४३ ...	...	१०८-६
३३% विनमुदत ...	...	९८-१०३
३३% १९४७-५० ...	...	१०६-१०
२३% १९४८-५२ ...	...	१००-६

निमसरकारी रोखे

४% पोर्ट ट्रस्ट (विगर गॅरंटी व लाघ मुदत) ...	...	११०-०
४% मुंबई म्युनिसिपल (लाघ मुदत) ...	...	१०९-८
४% मुंबई सिटी इन्व्हेस्टमेंट ट्रस्ट बॉण्ड (७० वर्षे मुदत) ...	...	१०९-८
४% म्हेसूर कर्ज (१९५३-६३) ...	...	११२-४
५% म्हेसूर कर्ज (१९५५) ...	...	१२३-०

मंडळ्यांचे भाग

(कसातील पहिला आकडा भागाची दर्शनी किंमत, दुसरा आकडा चालू झालेल्या भागवल्या व कसामतारचा आकडा वार्षिक डिव्हिडेंड दर्शवितो)

बँका

बँक ऑफ इंडिया (१००-५०) १०% ...	...	१४४-०
बँक ऑफ बरोडा (१००-५०) १०% ...	...	११७-८
मॅट्रल बँक ऑफ इंडिया (५०-२५) ६% ...	...	३०-६
इंपीरिअल बँक (५०) १२% ..	...	१५१३-१२
बॉम्बे प्रॉ. को. बँक (५०) ५% ...	...	५८-८
रिसर्व्ह बँक (१००) ३३% ...	...	१२६-४

रेल्वेज

दोंड-बारामती (१००) ४३% ...	...	१०४-४
पाचोरा-जामनेर (१००) ४३% ...	...	९४-१२
अहमदाबाद प्रांतज (५००) १०% व ६ रु. ४ आ. बोनस ९४६-४	...	९४६-४
तापी व्हॅली (५००) ७३% ...	...	७६६-४

वीज

चॉवे ट्रॅन्से ऑर्डि. (५०) १३% ..	...	११५-१०
कराची (१००) ९% ...	...	२२५-०
पुणे इलेक्ट्रिक (१००) ९% ..	...	२१६-४
राठा पॉवर ऑर्डि. (१०००) ५३% ...	...	१४३७-८
आंध्र व्हॅली ऑर्डि. (१०००) ७३% ...	...	१५३०-०

इतर

बेलापुर शुगर (५०) ८ रु. ...	...	१७८-२
इन्व्हेस्टमेंट ट्रस्ट (१००-५०) २ रु. ...	...	४९-०
शिवा स्टीम (१५) १ रु. ...	...	२४-१२
न्यू इंडिया विमा (७५-१५) १ रु. ४ आ. ...	...	४२-४
ओरिएंटल विमा (२००) १२५ रु. ७५ रु. बोनस ...	...	४६५०-०
राठा आयर्न प. प्रे. (१५०) ६% ...	...	२०२-८
राठा आयर्न दु. प्रे. (२००) १५ रु. २ आ. ...	...	१६६-०
राठा आयर्न ऑर्डि. (७५) १० रु. ...	...	३०९-०
राठा आयर्न डिफंड (३०) ३६ रु. ३ आ. ६ पै. ...	...	१३७०-०

सोन-चांदी-साखर

सोन (मिट) प्रत्येक तोळ्यास ...	...	३४-९
चांदी (मिट) प्रत्येक १०० तोळ्यास ...	...	५०-१
साखर जावा (तयार) प्रत्येक इन्ड्रेडवेटास ...	...	१५-९
केसर प्रत्येक मणास ...	...	११-४
सरया प्रत्येक मणास ...	...	११-२

(मं) जुळाबाईचे अभिनंदन

लढनमध्ये रहाणारी एक गरीब स्त्री आपल्या अकरा मुलांचा ससार सुत्ताने करीत असल्याबद्दल राजमाता कोन मेरी ह्यानी तिला अभिनंदनपर सदेश पाठवला आहे. मिसिस प्लेजर ह्या नावाच्या ३९ वर्षांच्या त्या बाईस गेल्या वीस वर्षांत १६ अपत्ये झाली आहेत त्यापैकी ५ जुळी मुले आहेत. जिवत असलेली ११ हि मुले चांगली धष्टपुष्ट असून त्याची माता आनदात आहे. पांच जुळ्यास जन्म दिल्याकारणाने मिसिस प्लेजर यास इष्ट-मित्र शेजारी प्रेमाने "जुळाबाई" म्हणतात. स्त्रियास मुलाची आवड असावी असे त्याचे मत असून संततिनियमन त्यास पसंत नाही.

पुणे येथील स्मॉल काँज जज यांचे कोर्टात

मुकाम पुणे येथे

दिवाणी मुकदमा नंबर ६९३६ सन १९३६ पैकी रशीद खुदादाद आणि कं. ईस्ट स्ट्रीट, कॅप } वादी पुणे, या फर्मचे मालक

विरुद्ध

बी. जी. हडे, रा शनवार वाडा मोटार स्टॅड, } प्रतिवादी पुणे

प्रतिवादी यासः—

ज्यापेक्षा वादी याने तुम्हावर तुम्ही उधारीने पेट्रोल, ऑईल वगैरे माल नेला, त्याबद्दल जे रुपये येणे निघाले रु. १४४-१४ त्याबद्दल दावा केला आहे, त्यापेक्षा सदरहू दाव्याचा जबाब देण्यासाठी ता. ३ माहे १२ सन १९३७ रोजी दिवसां ११ वाजता जातीने किंवा ज्या कोणा घुडरास योग्य माहिती दिली असेल व दाव्यासंबंधी सर्व मुद्यांच्या सवालाचा जबाब देण्यास जो समर्थ असेल, किंवा अशा सर्व सवालाचा जबाब देऊ शकेल असा कोणी दुसरा असामी ज्याच्याबरोबर असेल अशा घुडराच्यामार्फत या कोर्टात हजर होण्याविषयी या लेखावरून तुम्हास समन्स करण्यांत येत आहे, व तुम्ही हजर होण्यासाठी जो दिवस ठरविला आहे तो दाव्याच्या अखेर निकालासाठी नेमिला आहे. यास्तव ज्याच्या जवानीवरून व ज्या दस्तऐवजावरून तुमच्या जबाबास बळकटी येईल असा भरवसा बाळगण्याचा तुमचा इरादा असेल तसे सर्व साक्षीदार व तसे सर्व दस्तऐवज त्या दिवशी हजर करण्यास तुम्ही सिद्ध असले पाहिजे

तुम्हास नोटीस देण्यात येत आहे की, सदरी लिहिलेल्या दिवशी तुम्ही हजर न झाल्यास तुमच्या परोक्ष दाव्याची चौकशी होऊन ठराव केला जाईल.

तसेच तुम्हास अशीही नोटीस देण्यात येत आहे की, निर्दिष्ट केलेल्या तारखेस किंवा तिच्यापूर्वी बजावणीसाठी पत्ता लिहून देण्यात तुम्ही कसूर केल्यास तुमच्या बचावाकडे लक्ष देण्यात येणार नाही.

आज तारीख २२ माहे ११ सन १९३७ रोजी आमच्या सही-निशी व कोर्टाच्या शिक्क्यानिशी दिले.

Sd S. V. Chinmulgund,
for Registrar.

शिक्षा

स्वल्प व्याजानें कर्ज मिळवा

स्वदेशी धर्मांना उत्तेजन देऊन त्यांची योग्य जोपासना करण्यास व स्वतःच्याहि कायद्यासाठी कंपनीचें लोन सर्टिफिकेट घेण्यास आजच रु. २५, किंवा प्रथम ६०० व दरमहा ३ प्रमाणां पुढें १० भट्टन १०० ते ५००० कर्ज, अगर कर्ज नको असल्यास रु. ५ ते १०० रोख मिळवा तसेंच स्पेशल लोन घेऊन निकडीच्या गरजा भागवा या इन्व्हेस्टमेंटमध्ये रोख रकमा मिळविणें किती कायद्याचें होईल याचाहि विचार करा प्रास्पेक्टस व एजन्सीसाठी २ आण्याची तिकिटें पाठवून लिहा अगर येता

दि हिंदुस्थान इंडस्ट्रियल कंपनी, लि.,

हेड ऑफिस:- गिरगांव, मुंबई

ब्रॅच:- लक्ष्मी रोड, काकाकुवा मॅन्शन समोर, पुणे नं. २.

दि साऊंड बँकिंग कॉर्पोरेशन लि.

[स्थापना सन १९३५]

९३।१ लक्ष्मीरोड, पुणे शहर

कामाची वेळ:-

दररोज सकाळीं १० ते ३, शनिवारी १० ते १

चालू ठेवी द सा द शें २ टक्के व्याजानें स्वीकारल्या जातात.

सेविंग बँक ठेवीवर द सा द शें ३ टक्के व्याज दिलें जातें

मुदतीच्या ठेवी ३ महिन्यापासून ३ वर्षंपर्यंत स्वीकारल्या जातात व्याजाचे दरांचद्वल बँकेकडे चौकशी करावी

कर्ज: सोने, चांदी, सरकारी रोखे, वगैरे तारणावर रकमा दिल्या जातात

मॅनेजिंग एजंट्स

संजीवन हेअर टॉनिक

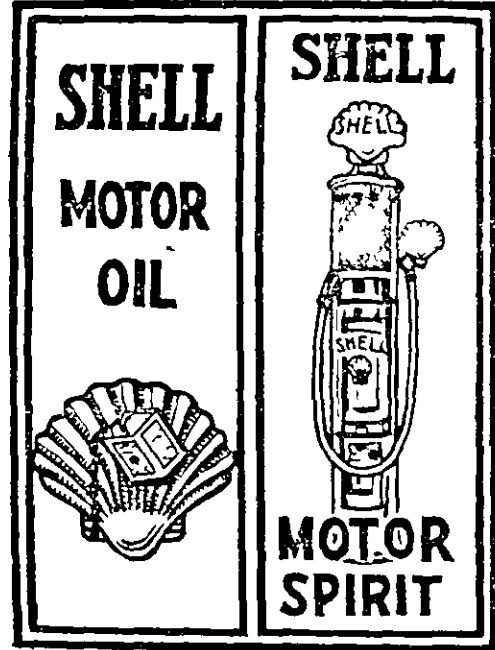
दारुणा, केंस गळणें व टकल

ह्यावर अनुभविक उपाय

संजीवन मॅन्युफॅक्चरिंग कं., अहमदाबाद

R. B. Jog & Sons

Deccan Gymkhana, Poona 4

Big Stock of Shell Oils & Greases Motor Washing & Cleaning Motor Oiling & Greasing Moderate Charges

द.कु.सांडू ब्रदर्स चेंबर-मुंबई

याचे
ओरिजिनल

मेदूचे विकार
व
डोके दुरवणे
यावर

बाह्यी तेल

बाह्यी तेल

मुलांकरिता
बाळकडू
कुमारी आसव

नं. १ दहा दिवसांत घेणेचा
नं. २ दहा दिवसांततर घेणेचा.

मुख्य दुकान: गुरुद्वार, आखा: परळ व दादर

पुणे एजंट:- ठाकूर आणि क, जोगेश्वरी नाका, पुणे २

भारतीय अर्थशास्त्र

लेखक - प्रो वा गो काळे व प्रो द गो कर्वे
पृष्ठसंख्या सुमार ५५०, किंमत पांच रुपये

प्रथमतः अर्थशास्त्राच्या सामान्य तत्त्वांचे विवेचन करून पुढे हिंदुस्थानाच्या साप्ताहिक व औद्योगिक परिस्थितीचा ह्या ग्रंथात विस्ताराने विचार केलेला आहे हिन्दी सरूनि, राष्ट्रीय अर्थशास्त्र, शेतकीचा धडा, मजुरांची चळवळ, हुडणावळ, सहकारी चळवळ, सरक्षक धोरण, कृष्युद्धति वगैरे सर्व महत्त्वाच्या प्रश्नांचे सांगोपांग विवेचन केलेले वाचकांस आहळेल.

हे पत्र पुणे, पेठ भांबुडा प. नं. ११५/१ आयम्पण लापसान्यात रा. अनंत विनायक पटवर्धन यांना छापिलें, व रा. भापाद वामन काळे, बी. ए., यांनी 'दुर्गाधवास,' भांबुडा, प. नं. १२१/१३, पुणे शहर, येथें प्रसिद्ध केलें.